

Jeugdige veelplegers Utrecht

Utrecht augustus 2009

Drs. Marjolein Kampijon MA & Prof.dr. Ido Weijers
Willem Pompe Instituut
Universiteit Utrecht

Samenvatting

Startleeftijd

- Verreweg de meeste jeugdige veelplegers komen niet op de basisschoolleeftijd, maar pas in de adolescentie in aanraking met de politie

Type delicten

- Vrijwel alle jeugdige veelplegers zijn betrokken bij vermogenscriminaliteit. Driekwart is ook betrokken bij vechtpartijen.

Aantallen delicten

- Verspreid over 8 jaar zijn van 81 jeugdige veelplegers 1021 strafbare feiten (overtredingen en misdrijven) geregistreerd. Dat zijn gemiddeld ruim 12,5 strafbare feiten per persoon.
- Bij bijna driekwart van deze jeugdige veelplegers blijft het aantal geregistreerde strafbare feiten over de hele periode van 8 jaar beperkt tot maximaal 13 feiten. Bij een kwart ligt het aantal delicten daar ruimschoots boven: bij 16% staan 14 tot 19 feiten geregistreerd, bij 10% gaat het om 20 tot 40 feiten.

Etniciteit veelplegers

- 49% van de jeugdige veelplegers is van Marokkaanse komaf; 27% heeft een Nederlandse achtergrond. Het aandeel van andere etnische groepen komt in Utrecht per groep niet boven de 4%.

Jongens van Marokkaanse komaf en autochtone Nederlanders vergeleken

- Het gemiddeld aantal geregistreerde delicten van de Marokkaanse veelplegers ligt net boven de 11, dus ruim onder het gemiddelde van de hele groep (12,5). Het gemiddeld aantal geregistreerde delicten van de Nederlandse jongens ligt daar met 16,5 daarentegen royaal boven.
- De Marokkaanse jeugdige veelplegers vormen 60% van de groep aan de 'onderkant', van wie maximaal 13 feiten worden vermeld; het aandeel van de Nederlanders blijft hier onder de 14%. Van de jongeren aan de 'bovenkant' van wie 14 of meer delicten staan geregistreerd maken de Marokkanen daarentegen slechts 22 % uit, terwijl het aandeel van de Nederlanders onder deze meest problematische groep 56% bedraagt, dus ruim 2,5 keer zo groot is.

Jeugdige veelplegers

Marjolein Kampijon & Ido Weijers

1. Inleiding

In de benadering van jeugdcriminaliteit wordt de laatste jaren uitdrukkelijk onderscheid gemaakt tussen het experimenteergedrag van jongeren die af en toe over de schreef gaan en daarvoor één of tweemaal door de politie worden gepakt en het regelmatig en vaak calculerend plegen van delicten door een kleine groep jongeren die een flink eind op weg zijn in het ontwikkelen van een criminele carrière. Ook groeit het inzicht dat de reactie op de delicten van de laatste groep naar verhouding veel meer inzicht, beleid en energie vraagt. Behalve beleidsmatige aandacht voor het fenomeen van de jeugdige recidivisten is er recent ook aandacht voor cijfermatige ontwikkelingen (Ferwerda e.a., 2003; Versteegh e.a., 2003; Wartna & Tollenaar, 2004; Ferwerda & Versteegh, 2005; Tollenaar e.a., 2008; Tollenaar e.a., 2009). Toch weten we nog betrekkelijk weinig over dit verschijnsel.

Om meer kennis te verkrijgen omtrent deze groep is in april 2007 in de stad Utrecht op initiatief van het OM een onderzoek van start gegaan naar de minderjarige veelplegers in deze gemeente. Utrecht-stad heeft elk kwartaal een lijst met ongeveer 70 minderjarige veelplegers, jongeren die relatief veel delicten plegen en alle betrokken instanties handen vol werk bezorgen. De gemeente Utrecht loopt op dit punt al jaren landelijk voorop. De stad telde in 2003 al 3,57 jeugdige veelplegers per 1000 jeugdige inwoners en in 2006 waren dat er zelfs 5. Ter vergelijking: in 2006 telde Amsterdam 2,38 jeugdige veelplegers per 1000 jeugdigen, Den Haag 3,17; Rotterdam was inmiddels nabij gekomen van 2,3 in 2003 naar 4,67 drie jaar later (Tollenaar e.a., 2009, p.12).

In deze tussenrapportage doen wij verslag van een aantal bevindingen, waarbij de gegevens van 81 Utrechtse minderjarige veelplegers zijn verzameld bij verschillende ketenpartners uit het justitiële veld aan de hand van een screeningslijst van veel voorkomende risico- en beschermende factoren bij jeugddelinquenten. Waar mogelijk worden onze uitkomsten gelegd naast die van twee recente vergelijkbare onderzoeken, in Leiden (Van der Helm & Donker, 2008) en Den Bosch (Van Wijk & Schoenmakers, 2008).¹

Een eerste voorlopige rapportage op grond van een analyse van 40 volledige daderdossiers verscheen in mei 2008 in het *Tijdschrift voor Familie en Jeugdrecht*. De nu voorliggende tussenrapportage beperkt zich tot vier kwesties: startleeftijd, type delicten, aantal delicten en etnische achtergrond. In het uiteindelijke rapport zal ook aandacht worden besteed aan psychopathologie, gezinsproblematiek, contextfactoren als vrienden en schoolgang, en delictkenmerken. Daarvoor zijn naast de dossiers van het OM ook de dossiers en digitaal beschikbare data die over dezelfde jongeren voorhanden waren bij de Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg, politie, Halt, leerplicht en welzijn doorgespit en is ruim een jaar lang zeer regelmatig het casusoverleg jeugd Utrecht bijgewoond, waarin de betrokken jongeren worden besproken. Door de grote hoeveelheid informatie die op deze wijze is verkregen, verwachten wij uiteindelijk een vrij goed beeld te kunnen geven van de kenmerken en achtergronden van de minderjarige veelplegers in de regio Utrecht.

¹ Bij de door ons verzamelde data gaat het om verdenkingen, niet om veroordelingen.

2. Achtergrond

Rond 1990 ontstond beleidsmatige belangstelling voor de jeugdige veelpleger. Het OM introduceerde in *Strafrecht met beleid* (1990) de term ‘stelselmatige dader’. Drie jaar later lanceerden de onderzoekers Beke en Kleiman de notie ‘harde kern jongeren’ (Beke & Kleiman, 1993) Het betrof een relatief kleine groep jonge delinquenten die zich bij herhaling aan ernstige misdrijven schuldig maakten. Het ging bij deze groep niet, zoals bij jeugdcriminaliteit gebruikelijk, om spontaan uit de hand lopend gedrag, maar om calculerend optreden, veelal vermogensdelicten, vaak gepaard gaand met geweld, soms met wapens. Aansluitend werden in de loop van de jaren negentig van de vorige eeuw speciale projecten opgezet voor de harde kern. In 2000 deed de term (*minderjarige*) *veelpleger* zijn intrede, in de *Landelijke verdachtenkaart 1998*. Sinds 2002 vormt de aandacht voor veelplegers een van de speerpunten van de diverse kabinetten Balkenende. In de nota *Naar een veiliger samenleving* (2002) wordt een onderscheid gemaakt tussen ‘veelplegers’ (meer dan 10 processen-verbaal) en ‘meerplegers’ (2 tot en met 10 processen-verbaal) en wordt de term ‘stelselmatige dader’ gebruikt als verzamelterm voor beide categorieën. Dit resulteerde voor volwassen veelplegers in de ISD-maatregel (plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders). Het actieprogramma ‘*Jeugd terecht*’ kondigde de reservering van specifiek voor jeugdige veelplegers bedoelde capaciteit in justitiële jeugdinrichtingen aan, resulterend in 33 ‘tenderplaatsen’ en 250 ‘trekkingsplaatsen’. In 2006 werd de term ‘jeugdige veelpleger’ landelijk ingevoerd door het ministerie van Justitie om jongeren tussen de 12 en 18 jaar te labelen die meer dan vijf antecedenten hebben, waarvan minimaal één in het peiljaar.

De sterk gegroeide aandacht voor (jeugdige) veelplegers was voor een belangrijk deel gemotiveerd door de gedachte dat deze kleine groep voor een onevenredig groot aantal delicten zou zorgen en zelfs voor het merendeel van de criminaliteit verantwoordelijk zou zijn. Kennis van deze groep en ze van de straat halen, fysiek het veelplegen onmogelijk maken, leek perspectief te bieden op een substantiële vermindering van de (jeugd)criminaliteit (zie o.a. de *Nota Criminaliteitsbeheersing* (2001), 10-11; en De Vries, 2006, 197). Inmiddels is duidelijk dat dit beeld te eenvoudig is. In hun rapport *Bekenden van justitie* (2004) lieten Wartna en Tollenaar zien dat de helft van alle geregistreerde delicten wordt gepleegd door ruim 20% van de vervolgde daders, kortom allerm minst een kleine groep. Personen met 3 of meer justitie contacten in vijf jaar zijn samen goed voor bijna 40% van alle strafzaken; zij vormen nog altijd 12% van de daderpopulatie. Tenslotte onderscheiden zij een harde kern van zeer actieve daders - ongeveer 1% van de totale daderpopulatie - die in vijf jaar meer dan 10 justitiecontacten hebben opgebouwd, overwegend voor vermogensdelicten. Die groep van zo’n 6.000 ‘zeer hoog frequente veelplegers’ neemt echter niet meer dan zo’n 10% van alle strafzaken voor haar rekening.

Deze cijfers hadden betrekking op alle recidivisten. Wat weten we nu over de minderjarigen onder hen? In de *Monitor veelplegers 2008* en in de nog recentere *Monitor veelplegers 2003-2006* wordt aangegeven dat het aantal minderjarigen dat geregistreerd wordt als ‘jeugdige veelpleger’ de laatste jaren over het hele land snel toeneemt. Ging het in 2003 nog om 1068 jongeren, in 2006 was dat al gestegen naar 1617 jongeren. De onderzoekers van het WODC wijzen erop dat het waarschijnlijk is dat de politie de criminaliteit die typisch door jeugdigen wordt gepleegd, zoals openbare orde delicten en vechten, intensiever opspoorst (Tollenaar e.a., 2008). Een aanwijzing dat dit een rol kan hebben gespeeld biedt de stijging van het ophelderingspercentage (Tollenaar e.a., 2009, p.6).

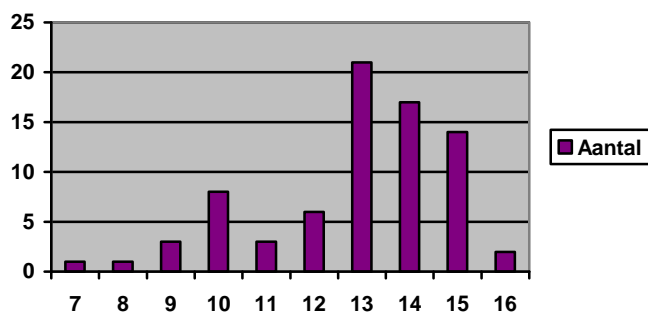
Hoewel de vermogensdelicten veruit overwegen, signaleren de onderzoekers (net als bij de volwassen zeer actieve veelplegers) een toename van geweld, vernieling- en openbare orde

delicten (verg. Eggen & Goudriaan, 2008, p135). Het aandeel van de jeugdige veelplegers in de totale populatie van jeugdige verdachten bedraagt 4,9%. Dit is de afgelopen jaren licht gegroeid (was 4,1% in 2003).

3. Startleeftijd

Een van de veel besproken vragen met betrekking tot minderjarige veelplegers betreft de leeftijd waarop zij met delinquent en antisociaal gedrag beginnen. Veelal wordt verondersteld dat veelplegers heel vroeg, vaak al de basisschoolleeftijd of zelfs daarvoor, met delinquent en antisociaal gedrag beginnen en er dan ook heel lang mee doorgaan. Dit beeld is met name ontleend aan de *Dual Taxonomy* theorie van Terrie Moffitt, die in 1993 poneerde dat bij jeugdcriminaliteit enerzijds sprake is van problematisch antisociaal gedrag dat begint in de adolescentie en voor de volwassenheid voorbij is, en anderzijds problematisch antisociaal gedrag dat al begint in de vroege kindertijd en zich geleidelijk aan ontwikkelt tot een ‘chronisch criminele’ levensstijl (*life-course-persistent*) die aanhoudt tot (ver) in de volwassenheid (Moffitt, 1993).

In de *Monitor Veelplegers 2008* wordt echter aangegeven dat Nederlandse jeugdige veelplegers hun eerste contact met de politie gemiddeld rond hun 13^e hebben (13,3 jaar). Bij de door ons onderzochte groep van 81 Utrechtse jongeren wordt dat beeld bevestigd. De jongste kwam op zijn 7e in aanraking met de politie; bij de twee oudsten was dat op hun 16e.² Het gemiddelde lag echter duidelijk bij het begin van de adolescentie: 12,9 jaar.³

Figuur 1 Startleeftijd⁴/ eerste politiecontact

Slechts één op de zes heeft voor het 10e levensjaar politiecontact gehad naar aanleiding van een delict (en een op de vijf voor hun 12e). Zelfs als we rekening houden met privacywetgeving en technische beperkingen in de registratie, waardoor de feitelijke startleeftijd in Utrecht in een aantal gevallen wellicht nog iets lager ligt, levert dit toch een tamelijk verrassende uitkomst op. Dit betekent namelijk dat hooguit 16 a 20% van deze groep kan worden aangemerkt als ‘vroege starter’. Deze conclusie komt overeen met die van Van

² In vijf gevallen bleek het onmogelijk de startleeftijd te achterhalen.

³ In het onderzoek in Den Bosch onder 20 Marokkaanse jeugdige veelplegers werd een iets hogere gemiddelde startleeftijd gevonden van 13,5 jaar (Van Wijk & Schoenmakers, 2008). In het Leidse onderzoek onder 53 jongeren werd gemiddeld 11,5 jaar gevonden, maar daar is bijvoorbeeld ook een kind van 4 jaar meegeteld waarvan de gegevens in een politiemutatie terecht waren gekomen.

⁴ De startleeftijd van 10 jaar werd slechts aangetroffen in twee dossiers. In zes dossiers werd echter vermeld dat het kind al voor zijn 12^e met de politie in contact was gekomen, zonder een nadere leeftijd te noemen. 10 jaar lijkt in deze gevallen een realistische inschatting.

der Helm en Donker (2008, 36) in hun onderzoek in Leiden: verreweg de meeste jeugdige veelplegers blijken niet voor hun 10e in aanraking te zijn gekomen met de politie.

Sterker nog, de top-tien van deze 81 jongeren - dat wil zeggen degenen van wie de meeste delicten geregistreerd zijn (zie paragraaf 5) - komt pas vanaf 13 jaar in contact met de politie. Dat geldt ook voor de top-twintig: hun eerste politiecontact varieert van 13 tot 15 jaar, met één uitzondering van een jongen die op zijn 10e voor het eerst wegens een delict in aanraking kwam met de politie. Kortom, het lijkt erop dat het intussen overbekende beeld van de al op de basisschool startende, hardnekkige veelpleger moet worden bijgesteld. De (jong)volwassen recidivist die al als jong kind is begonnen met antisociaal en crimineel gedrag lijkt meer uitzondering te zijn dan regel.

4. Type delicten

Vrijwel alle minderjarige veelplegers (97%) plegen vermogensdelicten. Dit betreft vooral inbraken in huizen, winkels en auto's, diefstal van fietsen en scooters en heling van goederen. Van 21 jongeren is met zekerheid te zeggen dat ze dit met het oog op geldelijk gewin doen. 17 jongeren doen het duidelijk voor de kick. Bij de overigen is het motief minder duidelijk. Aangezien sommigen met name vermogensdelicten plegen, lijkt een financieel motief voor de hand liggend. Echter, de spanning die met deze gezamenlijke activiteiten gepaard gaat, de druk die uitgaat van de groep en de typerende impulsiviteit onder deze jongeren mogen niet onderschat worden.

Ruim driekwart pleegt óók 'gewelddelicten', variërend van vernieling, belediging en bedreiging tot mishandeling en het instrumenteel gebruik van geweld bij vermogensdelicten. Op kleine schaal komen ook aanranding, opiumfeiten en brandstichting voor. Van slechts 2 jongeren is bekend dat zij vrijwel alleen gewelddelicten plegen. Over het geheel genomen zijn het dus 'generalisten': jongens die zich met meerdere typen strafbare feiten bezig houden (verg. Ferwerda & Versteegh, 2005). Opvallend zijn tenslotte ook de vele vermeldingen van politiecontact als gevolg van enige vorm van wangedrag op straat en in het verkeer (verg. Tollenaar e.a., 2009).

5. Aantal delicten

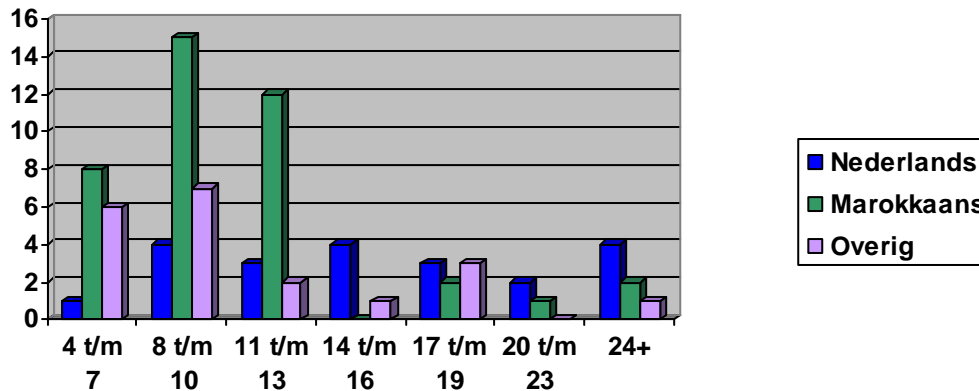
Alles bij elkaar opgeteld, komt de groep van 81 veelplegers op een totaal van 1021 geregistreerde strafbare feiten waar zij verdacht van zijn geweest verspreid over een totaal van 8 jaar.⁵ Wat betreft de ernst daarvan kan worden geconstateerd dat die uiteenloopt van zeer lichte (verkeers)overtredingen tot ernstige zaken. Het betreft in elk geval zowel zaken die voor de Kinderrechter (en soms de politierechter) zijn gebracht, als voor de Officier van justitie en voor de Kantonrechter. Het aantal Kantonzaken ligt rond de 140, en gemiddeld hebben alle jongeren 1 a 2 keer een transactie aangeboden gekregen (sommigen nooit, anderen viermaal).

1021 geregistreerde strafbare feiten in 8 jaar, dat betekent gemiddeld 128 per jaar, ofwel 2,5 per week door een van de jongeren uit de onderzoeksgroep. Een deel daarvan zal overlappen, doordat dezelfde jongeren uit deze groep erbij betrokken zijn en ervoor zijn opgepakt. Daar staat tegenover dat de pakkans ook bij deze jongen allerm minst 100% is, ook al worden ze waarschijnlijk meer dan andere jongeren in de gaten gehouden. Naar alle waarschijnlijkheid plegen deze jongeren dus meer, zo niet veel meer delicten dan de politie

⁵ Van een enkeling (geboren in 1988 of 1989) is ook een feit meegeteld uit 1999 t/ 2001. Dit is echter een zeer klein aantal.

weet te registreren. Ook al is het dus allerm minst zo dat deze groep voor het merendeel van de jeugdcriminaliteit in de stad verantwoordelijk was, het is wel duidelijk dat deze groep voor zeer veel problemen zorgde en het politieapparaat en andere instanties in Utrecht bijzonder veel werk heeft bezorgd.

1021 strafbare feiten betekent ook gemiddeld 12,6 strafbare feiten per persoon. Achter dit gemiddelde gaan echter aanmerkelijke verschillen schuil. Het meest opvallend is uiteraard het contrast tussen de top en de onderkant van de lijst. Aan de onderkant komen we jongens tegen die in totaal net 5, of 6 of 7 maal voor een delict staan geregistreerd. Aan de top staan daarentegen enkele jongens met meer dan 20 of zelfs 30 registraties.

Figuur 2 Aantal jongeren naar afkomst per categorie delicten

Van de helft (41 jongeren) zijn maximaal 10 delicten geregistreerd, van bijna driekwart (71%) blijft het aantal geregistreerde delicten beperkt tot maximaal 13. Het resterende kwart van deze 81 jongeren is echt heel vaak met politie en justitie in aanraking gekomen. Het aantal geregistreerde delicten van deze 23 jongeren aan de top varieert van 14 tot 40.

Als we een goed, globaal kwantitatief beeld willen krijgen van de ernst van de criminele carrière van de betrokken jongeren, dan is het de vraag of het aantal delicten daarvoor voldoende indicatie geeft. Minstens zo veelzeggend lijkt de mate van opeenhoping van delicten in de tijd, ook wel aangeduid als de ‘delictdichtheid’ (verg. Elfers, 2005). Zo wordt een enkeling binnen drie maanden 12 maal geregistreerd vanwege inbraak en komt dan vanwege deze relatief korte periode meteen op de veelplegerslijst, waar een ander vijf jaar achtereen telkens voor een feit wordt opgepakt en pas in het vijfde jaar aan het label voor veelplegers voldoet. Ook wat dit aspect betreft gaan er onder de vlag ‘jeugdige veelpleger’ in Utrecht zeer grote verschillen schuil.

Als we de delictdichtheid operationaliseren als het gemiddelde aantal delicten gedeeld door het aantal (registratie)jaren, dan verdwijnt de relatief korte opeenhoping, bijvoorbeeld in enkele maanden, uit beeld, maar dan hebben we wel een goed vergelijkbare indicatie over de jaren heen. De verdeling van de delictdichtheid onder deze 81 jongeren blijkt echter in grote lijnen overeen te komen met de verdeling van het aantal geregistreerde delicten. Het gemiddelde aantal geregistreerde delicten per jaar ligt bij de hele groep op 3,5. Aan de onderkant treffen we degenen van wie per jaar 1 a 2 delicten zijn geregistreerd, en deze groep correspondeert globaal met de linkerzijde in figuur 2. Belangrijker nog is dat de groep jongeren van wie 4 of meer delicten per jaar zijn geregistreerd, vrijwel helemaal overeenkomt met de top 23.

6. Etniciteit en aantal delicten

In de *Monitor veelplegers 2003-2006* wordt aangegeven dat het aandeel van de Marokkaanse jongeren onder de jeugdige veelplegers vele malen hoger ligt dan het aandeel van de autochtone Nederlandse jongeren en dat ook de toename van het aantal jeugdige veelplegers met name allochtone jongeren betreft. Hierbij wijzen de onderzoekers erop dat dit mogelijk samenhangt met een verhoogde opsporingsaandacht voor allochtone delinquenten, voor delict-soorten die specifiek zijn voor deze delinquenten en het samenvallen van hoge de percentages allochtone inwoners in grote gemeenten waar sowieso al meer criminaliteit is (Tollenaar e.a., 2009, p.8).

In bovengenoemde *Monitor* wordt een onderverdeling gemaakt van de procentuele verdeling van etniciteit van jeugdige veelplegers naar gemeentegrootte. Daaruit blijkt dat in de vier grote steden het aandeel van de Marokkaanse jongeren verreweg het grootste is, namelijk 45,6%. In de kleinere gemeenten is dat percentage de helft of lager (Tollenaar e.a., 2009, p.8). De Utrechtse lijst van jeugdige veelplegers komt ook op dit punt goed overeen: 49% van de jongeren op die lijst is van Marokkaanse afkomst. Dat ligt anders voor de jeugdige veelplegers met een Nederlandse achtergrond. Terwijl hun aandeel in de vier grote steden slechts 17% bedraagt, bedraagt hun aandeel op de Utrechtse lijst 27%. Marokkaanse en autochtone Nederlanders zijn in Utrecht verreweg de twee grootste groepen. Verder staan op deze lijst nog 3 Surinaamse jongeren, enkele Turken, enkele jongens uit voormalig Joegoslavië, twee Irakezen, een Antilliaan, en een enkeling afkomstig van de Dominicaanse Republiek, China, Oekraïne, Saudi-Arabië en Frans Guyana.

Het is interessant om de verdeling van aantallen delicten te relateren aan etniciteit. Zoals gezegd ligt het gemiddeld aantal geregistreerde delicten bij de hele Utrechtse groep jeugdige veelplegers op 12,6. Als we kijken naar het gemiddeld aantal geregistreerde delicten per etnische groep, dan blijkt dat bij de Marokkaanse veelplegers op 11,2 te liggen, dus ruim onder het gemiddelde. Opvallend is dat het gemiddelde onder de Nederlanders op deze lijst daar met 16,4 geregistreerde delicten juist royaal boven ligt. Bij nadere beschouwing blijkt dat de Marokkaanse jeugdige veelplegers 60% vormen van de groep aan de ‘onderkant’, van wie maximaal 13 feiten worden vermeld. Het aandeel van de Nederlanders blijft hier onder de 14%. Van de extreem crimineel actieven, de ‘top’, bestaande uit 23 personen, van wie 14 of meer delicten staan geregistreerd, maken de Marokkanen daarentegen slechts 21.7% uit. Deze meest problematische groep wat betreft delictactiviteit, blijkt voor 56% uit autochtone Nederlanders te bestaan!

Tot slot hebben we de lengte van de criminele carrière van de Marokkaanse en de autochtone Nederlandse veelplegers vergeleken. De *Monitor veelplegers 2008* laat zien dat de duur van de crimineel actieve periode van jeugdige veelplegers landelijk constant is en rond de 3,8 jaar ligt (p.4). Bij de Marokkaanse minderjarige veelplegers in Utrecht ligt dat gemiddelde net iets lager, namelijk 3,5 jaar. Bij een kwart van deze groep lijkt het delinquent gedrag beperkt te blijven tot 1 a 2 jaar. Bij de autochtone Nederlandse veelplegers ligt de actieve periode daarentegen een jaar langer. Voor zover hun criminele carrière stopt tijdens hun jeugd, duurt die gemiddeld 4,5 jaar, terwijl het minimum bij deze groep niet bij 1 of 2 jaar ligt maar bij 3 jaar. Dat bevestigt de vorige bevinding, dat de verreweg meest problematische groep wordt gevormd door autochtone Nederlanders.

7. Conclusie

Slechts een beperkt deel van de jeugdige veelplegers komt voor hun 10e verjaardag in aanraking met politie en justitie. Het gaat bij minderjarige veelplegers niet zozeer om

‘persistente criminelen’, die in de vroege kindertijd al antisociaal en delinquent gedrag vertonen en daar tot (ver) in de volwassenheid mee doorgaan. Het gaat eerder om jeugdige recidivisten, die in elk geval tussen hun 13e en 18e meestal gedurende meerdere jaren veel tot zeer veel delicten plegen.

Jeugdige veelplegers worden zelden opgepakt en geregistreerd voor *een* soort feiten. Ze zijn in dat opzicht geen ‘specialisten’, die alleen maar bij vechtpartijen of verkeersdelicten betrokken zijn of alleen maar bij diefstal of heling. Het zijn generalisten: de ene keer worden ze gepakt wegens een verkeersovertreding, dan voor een keer vechten, dan voor een diefstal en dan weer voor een overval met bedreiging.

De jeugdige veelplegers in de gemeente Utrecht plegen gemiddeld per persoon ruim 12,5 delicten. Er zijn echter aanmerkelijke onderlinge verschillen tussen de jongeren aan de onderkant van de lijst en degenen aan de bovenkant. Bij driekwart van de jeugdige veelplegers ligt het aantal delicten ruim onder of rond het gemiddelde. Bij een kwart, de ‘top’, ligt dit hoger tot veel hoger.

De helft van de minderjarige veelplegers in Utrecht is van Marokkaanse afkomst, ruim een kwart is van Nederlandse komaf. Opvallend genoeg blijven de Marokkaanse veelplegers met gemiddeld 11 delicten duidelijk onder het gemiddelde, terwijl de autochtone Nederlandse veelplegers daar met gemiddeld 16,4 even duidelijk boven komen. In dezelfde lijn ligt de bevinding dat de Marokkaanse veelplegers ruim eenvijfde en de Nederlandse veelplegers bijna drievijfde uitmaken van de ‘topgroep’ van extreem crimineel actieven, met 14 of (veel) meer delicten. Hetzelfde geldt tenslotte voor de bevinding dat de gemiddelde ‘criminele jeugdcarrière’ bij de Marokkaanse veelplegers 3,5 jaar duurt en bij de autochtone Nederlandse veelplegers 4,5 jaar.

Het lijkt er daarom op dat het merendeel van de Marokkaanse jeugdige veelplegers een aantal jaren tijdens de adolescentie voor een flinke serie delicten zorgt, en dat slechts een heel klein aantal van hen hier langer, richting jongvolwassenheid mee doorgaat. Dit zou goed corresponderen met het beeld van ‘rustig worden’, dat hieromtrent in de onderzoeksliteratuur bekend is (o.a. Van Gemert 1998; De Jong, 2007). Wat betreft de autochtone Nederlandse jeugdige veelplegers lijkt het erop dat onder hen, ondanks hun getalsmatig relatief veel minder prominente aanwezigheid op de veelplegerslijst, juist de ernstigste gevallen voorkomen. Zij bevinden zich met name in de ‘top’ van extreem crimineel actieven en ze hebben een aanmerkelijk langere ‘criminele jeugdcarrière’. Zij lijken ook de meeste kans te lopen door te gaan met criminaliteit in de volwassenheid.

Literatuur

- Beke, B. & Kleiman, W. (1993) *De harde kern in beeld. Jongeren en geweldscriminaliteit*, Utrecht: SWP.
- Eggen, A.Th. & Goudriaan, H. (2008) Criminaliteit en opsporing, in: A.Th. Eggen & S.N. Kalidien (red.) *Criminaliteit en rechtshandhaving. Ontwikkelingen en samenhang* (pp.105-147), Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Ferwerda, H., Kleemans, E., Korf, D., & Laan, P. van der (2003). Veelplegers, *Tijdschrift voor Criminologie* 45, 110-118.
- Ferwerda, H. & Versteegh, P. (2005) Jeugdige veelplegers. In: W.Ph. van Wijk, B. Diependaal, E.J.A. Bervoets & W.Ph. Stol (red.) *Politie en jeugd: inleiding voor de praktijk* (65-83), Elsevier Overheid.
- Gemert, F. van (1998) *Ieder voor zich; Kansen, cultuur en criminaliteit van Marokkaanse jongens*, Amsterdam: Het Spinhuis.

- Helm, G.H.P. van der & Donker, A.G. e.a. (2008) *Veel en vervelend ... maar niet verrot*, Leiden: Hogeschool Leiden/ Universiteit Leiden.
- Jong, J-D. de (2007) *Kapot moeilijk: een etnografisch onderzoek naar opvallend delinquent groepsgedrag van 'Marokkaanse' jongens*, Amsterdam: Aksant.
- Kampijon, M.I. & Weijers, I. (2008). Minderjarige veelplegers, *Tijdschrift voor Familie en Jeugdrecht*, 84-89.
- Moffitt, T.E. (1993) Adolescence-limited and life-course persistent antisocial behavior: A developmental taxonomy, *Psychological Review* 100, 674-701.
- Nota Criminaliteitsbeheersing* (2001) Tweede Kamer, 2000-2001, 27834, nr. 2.
- Tollenaar, N., Huijbregts, G.L.A.M., Meijer, R.F. & Dijk, J. van (2008) *Monitor veelplegers 2008: Samenvatting van de resultaten* (WODC Fact sheet 2008-1), Den Haag: WODC.
- Tollenaar, N., Dijk, J. van & Alblas, J.W. (2009) *Monitor veelplegers 2003-2006. Cijfermatige ontwikkelingen* (WODC Fact sheet 2009-1), Den Haag: WODC.
- Versteegh, P. , Janssen, J. & Bernasco, W. (2003) Beginners, doorstromers en veelplegers, *Tijdschrift voor Criminologie* 45, 127-139.
- Vries, R.H.J. de (2006) Een effectieve aanpak van veelplegers, *Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht* 28, 7/8, 194-197.
- Wartna, B. & Tollenaar, N. (2004) *Bekenden van justitie*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Van Wijk, A.Ph & Schoenmakers, Y.M.M. (2008). *Tussen onmacht en onwil, een kwalitatief onderzoek naar twintig marokkaanse veelplegers*. Apeldoorn, politieacademie